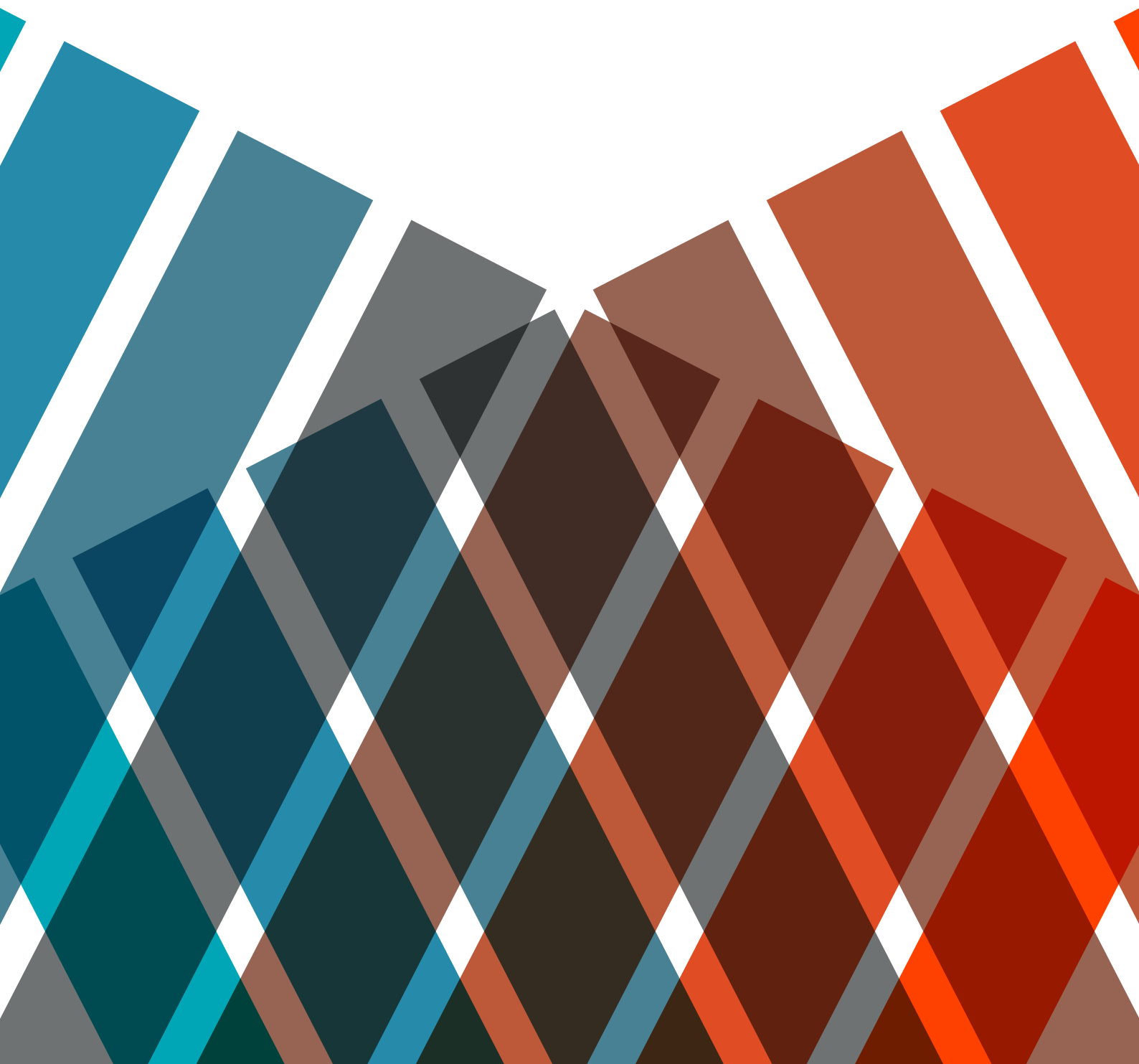

HANDLINGSPLAN:
KREATIVA STOCKHOLM

FÖRSLAG TILL HANDLINGSPLAN FÖR
KULTURELLA OCH KREATIVA NÄRINGAR
I STOCKHOLMSREGIONEN

FÖRORD

Under 2009–2011 var Botkyrka kommun projektägare för regionalfondsprojektet Creative Stockholm. Ett av projektets huvudsakliga insatser var att ta fram en handlingsplan för kulturella och kreativa näringar i Stockholmsregionen. Botkyrka ställde därför 2010 en förfrågan till Stockholms läns landsting regionplanenämnd om att medverka i framtagande av ett handlingsprogram samt att bekräfta att Botkyrkas förslag till framtagande av handlingsprogrammet hade rätt inriktning för att kunna få status som ett handlingsprogram under RUFSS 2010 – Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen. Regionplanenämnden bekräftade 2010 att planen för framtagandet hade rätt inriktning för att ha möjlighet att få status som ett handlingsprogram under RUFSS 2010. Nu har det tagits fram ett förslag till handlingsplan.

Botkyrka kommun skickar nu handlingsplanen på remiss och ser fram emot synpunkter. Remissen är en del av processen innan landstingets Tillväxt- och regionplaneutskott kan ta ställning till om handlingsplanen har rätt förankring i regionen för att kunna bli ett handlingsprogram under RUFSS 2010.

Vi vill tacka våra partners i Creative Stockholm samt alla personer som genom intervjuer, deltagande i seminarier och andra aktiviteter bidragit med värdefulla idéer för fortsatt utvecklingsarbete inom området. Vi ser fram emot att befintliga och tillkommande aktörer vill ansluta sig till genomförandet av handlingsplanen.

Tumba i mars 2012

Katarina Berggren
Kommunstyrelsens ordförande
Botkyrka kommun

Jens Sjöström
Vice ordförande kommunstyrelsen
Botkyrka kommun

INLEDNING

Creative Stockholm

Regionalfondsprojektet Creative Stockholm har löpt under åren 2009–2011. Primär målgrupp för projektet var företag inom kulturella och kreativa näringar. Sekundär målgrupp var beslutsfattare med påverkan på sektorns utveckling. En huvudsaklig insats inom projektet var framställning av ett regionalt handlingsprogram för kulturella och kreativa näringar.

Inom projektet har det även genomförts strategiska och operativa insatser som har nått cirka 400 företag och 400 beslutsfattare.

Medfinansierare har utgjorts av Botkyrka kommun (projektägare), Stockholms läns landstings Tillväxt, miljö och regionplanering (TMR), Stockholms läns landstings kulturförvaltning genom Transit kulturinkubator, Stockholm stads kulturförvaltning genom Innovativ kultur, Stockholm Business Region, Nacka kommun, Värmdö kommun, KTH CEFIN, Södertörns högskola.

Under projektperioden anslöt sig följande partners (ej i form av medfinansierare): Länsstyrelsen, Stockholms Akademiska Forum, Huddinge kommun, Haninge kommun, Lidingö stad. Projektet var medlem i det nationella nätverket Generator.

KULTURELLA OCH KREATIVA NÄRINGAR har de senaste åren uppmärksammats på europeisk och nationell nivå, bland annat genom regeringens nationella *Handlingsplan för de kulturella och kreativa näringarna* och EU-kommissionens program *Creative Europe*. Stockholmsregionen mobiliserar nu också för att ta tillvara på och utveckla den nationellt sett unika potential regionen besitter inom detta område.

I den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen – *RUFS 2010* sätts visionen att Stockholmsregionen ska bli den mest attraktiva storstadsregionen i Europa. Ett av de åtaganden som görs i *RUFS 2010* för att nå denna vision är att skapa förutsättningar för ett kulturliv i världsklass i Stockholmsregionen. Syftet med denna handlingsplan är att uppnå detta mål. För att det ska kunna bli verklighet behöver förutsättningarna förbättras för blivande och befintliga företag inom de kulturella och kreativa näringarna, vilket i sin tur också förutsätter ett kraftfullt och samordnat regionalt ledarskap förankrat i en bred aktörskrets.

Handlingsplanen består av en presentation av arbetsprocessen och kopplingen till regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen *RUFS 2010*. Därefter följer en kort presentation av regionens kulturella och kreativa näringar och den strategiska roll dessa spelar i regionens långsiktiga utveckling. Vidare beskrivs de grundläggande utmaningarna och målen som handlingsplanen svarar upp mot samt de två utvecklingsperspektiv som handlingsplanen utgår ifrån, och därtill kopplade identifierade behov. Slutligen presenteras förslag på insatser för att möta en del av dessa identifierade behov samt förslag på former för framtida regionalt ledarskap på området.

ARBETSPROCESS

Handlingsplanen har framställts inom och bygger på vunna erfarenheter från det EU-finansierade regionalfondsprojektet *Creative Stockholm*. Botkyrka kommun i egenskap av projektägare för Creative Stockholm har haft ett huvudsak-

ligt ansvar för processen. Framtagandet av handlingsplanen har skett i form av arbetsmöten med representanter från Creative Stockholm, det vill säga lands-
ting, kommuner och akademi samt operativa noder som bedriver verksamhet
direkt riktad mot företag. Det har även förts dialog med företag och bransch-
företrädare för att identifiera behov.

Handlingsplanen bygger på en bred och djup kunskapsbas innefattande erfaren-
heter från internationell forskning om regional utveckling och kreativa näringar,
såväl som en bred inventering och analys av såväl svenska som internationella
policydokument på området. Vidare har ett specifikt kunskapsunderlag för hand-
lingsplanen också tagits fram, i form av ett flertal utredningar och förstudier.¹

FRÅN HANDLINGSPLAN TILL REGIONALT HANDLINGSPROGRAM UNDER RUFSS 2010

Handlingsplanen är avsedd att kunna fungera som ett regionalt handlingspro-
gram under RUFSS 2010 med inriktning på att genomföra det regionala åtagan-
det "Skapa förutsättningar för ett kulturliv i världsklass", som i RUFSS 2010 sor-
terar under strategi 2:3 *Utveckla idéer och förnyelseförmåga*. Att handlingsplanen
antas som ett handlingsprogram under RUFSS innebär att de underliggande
frågeställningarna och de föreslagna insatserna lyfts på den gemensamma
regionala agendan, vilket skapar ett handlingsmandat som är viktigt för att
mobilisera regionen och säkerställa en mottagarkapacitet från regionens sida
för riktade utvecklingsmedel på området, från exempelvis stat, EU och andra
aktörer.

Enligt de fastställda principerna för handlingsprogram under RUFSS 2010² kan
ett regionalt handlingsprogram initieras för frågor som är högt prioriterade och/
eller där ansvaret är delat på många aktörer. Fastställande av ett regionalt hand-
lingsprogram bedöms som särskilt relevant för åtaganden där det är angeläget
med omgående insatser samt för åtaganden som inte har en given koppling till
befintliga program och aktörer på en operativ nivå.

Riktlinjerna för handlingsprogram under RUFSS fastställer att handlingsprogram-
met ska påvisa ett engagemang och "intresse från strategiska aktörer att med-
verka". I linje med denna rekommendation har flera av de strategiska aktörerna
på området direkt medverkat i framtagandet av den handlingsplan som nu går
på remiss till regionens aktörer, med förhoppning om att därefter antas som
RUFSS-handlingsprogram.

Funktionen med handlingsprogram under RUFSS 2010 är att "tillföra handlings-
kraft och att åtagandets genomförande ska vara av stor betydelse för regionens

1. Det huvudsakliga skriftliga kunskapsunderlaget som handlingsplanen direkt anknäver eller refererar till är rapporterna och förstudierna *Kultur i regional utvecklingsplanering* (RTK Rapport 2008:1), *Priority sector report: Creative and cultural industries* (European Cluster Observatory, 2010), *Karriärvägar bland examine-
rade vid Stockholms lärosäten* (StAF rapport 2010:2), *Förstudie angående finansieringsbehov kulturella och kreativa näringar* (Creative Stock-
holm, 2011) *Förstudie av exportfrämjande för kulturella och kreativa näringar* (Creative Stockholm 2011), *Förstudie regionalt kulturinkubatorsnätverk* (Creative Stockholm 2011), *Resursinventering kultur och kulturella och kreativa näringar* (Creative Stockholm 2011), *Förstudie Stockholm Media Lab* (Stockholm Business Region/Creative Stockholm 2011), *Förstudie handlingsplan kulturella och kreativa näringar i Stockholmsregionen* (Länsstyrelsen 2011), *Intervjustudie angående läge och behov för företag inom Stockholmsregionens KKN* (Creative Stockholm, 2011).

2. Se vidare se vidare RTN 2009-0057 *Inriktning för arbetet med genomförande av RUFSS 2010 – precisering av arbetet med handlingsprogram*.

Åtagande RUFSS 2010: "Skapa förutsättningar för ett kulturliv i världsklass"

Utgångspunkt: Det finns en outnyttjad potential inom Stockholmsregionen.

1

ÖVERGRIPANDE MÅL 1

Skapa förutsättningar för att Stockholmsregionen fortsätter utvecklas som en plats som har en kulturdynamik grundad på en bred kompetensbas.

(KULTURPERSPEKTIVET)

2

ÖVERGRIPANDE MÅL 2

Skapa goda förutsättningar för att få ordentlig tillväxt från Stockholmsregionens kreativa miljö och en god tillväxt av nya, växande och etablerade företag.

(NÄRINGSLEVSPERSPEKTIVET)

Sju behov för regionen att uppfylla inom **K-perspektivet**

Sju behov för regionen att uppfylla inom **N-perspektivet**

INSATSOMRÅDEN

Områden med åtgärder som syftar till att uppfylla övergripande mål ett och två.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

utveckling". RUFSS 2010 slår också fast att den strategiska utvecklingen av regionens kultursektor och kreativa näringar har en "bred betydelse som behöver utvecklas vidare i genomförandet av RUFSS 2010".

I linje med riktlinjerna för handlingsprogram under RUFSS 2010 har arbetet med framtagandet av denna handlingsplan också bedrivits efter ledorden *politisk förankring, tydlig ledning och organisation, rätt aktörer, mervärde för aktörerna, bra personliga relationer, transparens och delaktighet, konkreta och återkommande resultat* samt *bättre omvärldsorientering*. Utöver detta har framtagandet av handlingsplanen och därtill relaterat arbete, såsom rekommenderas, genomförts i form av ett strukturfondsprojekt.

FÖRELIGGANDE FÖRSLAG PÅ KONKRETA INSATSER

Under arbetet med att utarbeta handlingsplanens strategiska inriktning har även en mängd förslag på konkreta insatser som effektivt kan möta de existerande behoven på området framkommit. Dessa förslag på insatser ska betraktas som möjliga handlingsalternativ för regionens aktörer att samlas kring. Detta innebär dock inte att dessa är de enda insatser som kan och bör genomföras med utgångspunkt i denna handlingsplan.

Tvärt om så kommer det att finnas ett behov av att ständigt söka nya innovativa grepp och insatsvägar för att möta de existerande och identifierade utmaningarna, vilket innebär att implementeringen av handlingsplanen kommer att få karaktär av ett "pågående arbete" – en kollektiv innovationsprocess i sig själv som anknyter till handlingsprogrammet som en gemensam hållpunkt för olika konstellationer av aktörer att mötas runt och kreativt tänka utifrån. Handlingsplanen är således tänkt att fungera som en öppen inbjudan till alla intresserade aktörer att bli en del av den gemensamma kraftsamlingen i regionen för att skapa bästa möjliga förutsättningar för regionens kultursektor och kreativa näringar.

BAKGRUND OCH SYFTE

DE KULTURELLA OCH KREATIVA NÄRINGARNAS SÄRSKILDA RELEVANS FÖR STOCKHOLMSREGIONENS UTVECKLING

Stockholm kan förstås som Sveriges kulturhuvudstad lika mycket som den administrativa huvudstaden.³ Inte enbart för att många av landets förnämsta kulturinstitutioner och de flesta av landets internationellt mest framgångsrika företag inom de kulturella och kreativa näringarna är belägna här, utan också för att regionen har en ur nationellt perspektiv helt unik kulturdynamik grundad i en bred kompetensbas och nytänkande anda.

Stockholmsregionen är också känd som en global nod för kulturinnovationer och är en av de centrala noderna i de europeiska kulturekonomiska nätverken med ett spännande samspel mellan teknikutveckling, servicenäringar och nya kulturformer. Stockholm är också en av topp-10 regionerna i Europa vad gäller antal anställda inom de kulturella och kreativa näringarna och sett till regionens befolkningsstorlek har regionen den näst största koncentrationen av verksamma inom kulturella och kreativa näringar i hela Europa, överträffad endast av Londons innerstad.⁴

Som konstateras i RUF 2010, under åtagandet *Skapa förutsättningar för ett kulturliv i världsklass*, så har regionen inte bara en styrka i sin unga befolkning med en mångfald av bakgrunder och kulturella referensramar utan också en kritisk massa av högkvalitativa scener, kulturinstitutioner, och utbildningsinstitutioner på kulturområdet.

Sammantaget ger dessa faktorer en unik kulturell och kreativ miljö i en svensk kontext som bidrar med värden och tillgångar av kritisk vikt för regionens långsiktiga utveckling. Exempelvis konstateras i RUF 2010 att regionens kultursektor har "i sig en utvecklingskraft som under gynnsamma omständigheter kan bli drivande för den lokala ekonomiska tillväxten" samt att "kultur är en viktig faktor som gör regionen attraktiv", både för besökare, företag och inflyttare – samt att kulturen har en relevans långt utanför sin egen snävt definierade sektor eftersom den är "viktig för hela det lokala näringslivet" då den bidrar med grundläggande värden och utvecklingskraft för regionens innovativa miljöer.

³ Se vidare (2008) *Kultur i regional utvecklingsplanering*, Regionplane- och trafikkontoret, rapport 2008:1.

⁴ Se Power & Nielsén (2010), *Priority Sector Report: Creative and Cultural Industries*, European Cluster Observatory.

SYFTE: SKAPA FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR ETT KULTURLIV I VÄRLDSKLASS

I den regionala utvecklingsplanen RUF 2010 konstateras att det behövs "bättre ekonomiska och organisatoriska förutsättningar" för regionens kultursektor för att på så sätt "ta tillvara kultursektorns potential som regional utvecklingsfaktor". Arbetet med handlingsplanen har också utgått ifrån en ambition att vara lyhörda för de behov som nuvarande och framväxande konstnärer, kreatörer och kulturen- treprenörer i regionen idag har. Det är ett försök från det offentliga håll att värna och stärka förutsättningarna för hela det kulturella och kreativa innovationssystem som är och sannolikt kommer att fortsätta vara en av de viktigaste motorerna i regionens utveckling.

BEGREPPET KULTURELLA OCH KREATIVA NÄRINGAR

Handlingsplanens definition av kulturella och kreativa näringar utgår ifrån den definition som regeringen har gett åt begreppet, vilket innefattar verksamhet inom områdena **arkitektur, design, film och foto, konst, litteratur, media, mode, musik, måltid, scenkonst, turism och besöksnäring**, samt upplevelsebaserat lärande. Eftersom turism och besöksnäring samt måltidskultursektorn i regionen är föremål för en egen regional strategisk satsning som löper parallellt med denna handlingsplan, och då dessa näringar har så pass strukturellt annorlunda marknadsförutsättningar jämfört med de andra områdena som hör tillbegreppet, kommer dessa näringar enbart att lyftas i denna handlingsplanen när de direkt samspelar med någon eller flera av de andra områdena.

Samtidigt som den definition av kulturella och kreativa näringar som handlingsprogrammet utgår ifrån nu håller på att bli en etablerad nationell standard, baserad på en europeisk standard, är det viktigt att framhålla att

det inte nödvändigtvis är på förhand givet att samla individer och organisationer i dessa branscher inom ramen för ett och samma begrepp. Här ryms både mycket stora koncerner (t.ex. Bonnierkoncernen och MTG) och egenföretagare (en klar majoritet är mycket små företag). Här ryms också olika affärslogiker, från att sälja unika tjänster i form av industridesign, till mångfaldigande av datorspel eller böcker.

Något som förenar dessa branscher är dock att många av företagen i dem är så kallade "livsstilsföretag" – det vill säga drivna av passionerat engagemang och skapandeglädje. Dessutom är det så att trots att branscherna som ryms inom begreppet "kulturella och kreativa näringar" sinsemellan uppvisar stora olikheter, så samspelar de också ofta på tydliga sätt. En Stieg Larsson-roman blir till exempel också en film. En skådespelare jobbar ofta både på teaterscenen och med film, och kanske läser in ljudböcker eller arbetar med ett företag som retorikkonsult.

INRIKTNING OCH MÅLSÄTTNINGAR

ETT NÄRINGS- LIVSEKOLOGISKT PERSPEKTIV PÅ REGIONENS KULTURELLA OCH KREATIVA NÄRINGAR

Den största tillgången och viktigaste produktionsfaktorn i regionens kulturella och kreativa näringar är människorna som arbetar i dem. Samtidigt är det viktigt att synliggöra det faktum att dessa kompetenta och kreativa individer samtidigt jobbar utifrån förutsättningar och med insikter och kunskaper som kommit till dem från vidare nätverk av institutioner, företag och inspirationskällor. I en rapport från Länsstyrelsen i Stockholms Län⁵ benämns dessa nätverk som de kulturella och kreativa näringarnas "näringslivsekologi", vilken inbegriper kopplingar mellan icke-vinstdrivande verksamheter, företag, utbildningsinstitutioner, stödstrukturer och innovationsimpulser på tvärs mellan olika konstarter och sektorer.

En effektiv handlingsplan för att förbättra förutsättningarna för de kulturella och kreativa näringarna måste alltså inte enbart inrikta sig på traditionella näringslivspolitiska insatser till verksamheter som bedrivs med ett ekonomiskt vinstsyfte, utan också att förbättra förutsättningarna för en del verksamheter som inte överhuvudtaget har till syfte att producera ett ekonomiskt överskott i sig. Det kan här röra sig om 'infrastrukturella' verksamheter i näringarna, som kultur och konstnärutbildningar på olika nivåer eller mötesplatser för unga kulturskapare - men också experimentell konst- och kulturverksamhet, vilket enligt RUFSS 2010 betraktas som en typ av grundläggande "forsknings- och utvecklingsverksamhet" för de kulturella och kreativa näringarna som i sig inte syftar till att producera ett direkt ekonomiskt överskott men som är helt nödvändig som en grund för en dynamisk kulturekonomi.

BÅDE EN STRATEGISK OCH KONKRET INRIKTNING

⁵ Se Länsstyrelsen i Stockholms Län (2011), *Förstudie angående handlingsplan för kulturella och kreativa näringar i Stockholms län*, ISBN 978-91-7281-445-5.

Insatser för att förbättra förutsättningarna för de kulturella och kreativa näringarna i regionen måste dels vara lokala och konkreta men också bidra med flexibla och dynamiska strukturer som kan utvecklas responsivt mot föränderliga

behov. Det är nödvändigt att arbeta långsiktigt och gemensamt i regionen för att lyfta de kulturella och kreativa näringarnas roll för regionens utveckling på det offentliga agendan och därigenom möjliggöra en regional kraftsamling för att förbättra förutsättningarna för regionens kulturella och kreativa företag och entreprenörer. På så sätt kan frågorna synliggöras tydligare på den regionala agendan, vilket därigenom också skapar förbättrade förutsättningar för mer värdes- och synergiskapande samarbeten som i slutändan också kommer kultursektorn och de kreativa näringarna till gagn genom att kunna bidra till en kraftig och samordnad uppslutning från det offentliga håll i arbetet med att skapa goda förutsättningar för kultursektorn och de kreativa näringarna.

CENTRALA FRÅGESTÄLLNINGAR OCH MÅLSÄTTNINGAR

Två centrala och sammanlänkade frågeställningar har väglett arbetet med handlingsplanen och fångar kärnan i den uppgift offentliga aktörer har framför sig för bidra till att regionens kulturella och kreativa näringar till fullo förverkligar sin potential som regional utvecklingsfaktor:

1

Hur kan goda förutsättningar skapas för att Stockholmsregionen ska fortsätta vara en plats som har en unik kultur dynamik grundad på en bred kompetensbas och nytänkande anda?

2

Hur kan goda förutsättningar skapas för att få ordentlig utväxling från Stockholmsregionens kreativa miljö i form av platsattraktivitet, besöksnäring och en god tillväxt av nya, växande och etablerade företag?

Dessa två frågeställningar är oupplösligt sammanlänkade med varandra. I någon grad fokuserar de på olika delar av regionens kulturella och kreativa näringar, men framförallt lägger de grunden för två ömsesidigt kompletterande *perspektiv* på den komplexa väv av verksamheter, projekt och kompetenser som utgör regionens kreativa ekologi, i vilken det ofta är på gränsen till omöjligt att en gång för alla bena ut vad som är kommersiellt och vad som är ideellt, vad som producerar ekonomiska värden och vad som är icke-vinstdrivande verksamhet. De två perspektiven, kopplade till var sin av frågeställningarna, handlar således å ena sidan om ett perspektiv som söker utvecklingsvägar för att se till att Stockholmsregionen fortsätter att vara en plats som har en unik kultur dynamik grundad på en bred kompetensbas och nytänkande anda (*K-perspektivet*), och å andra sidan om ett perspektiv som söker att generera ekonomisk utväxling av denna kultur dynamik i form av nya, växande och etablerade företag (*N-perspektivet*).

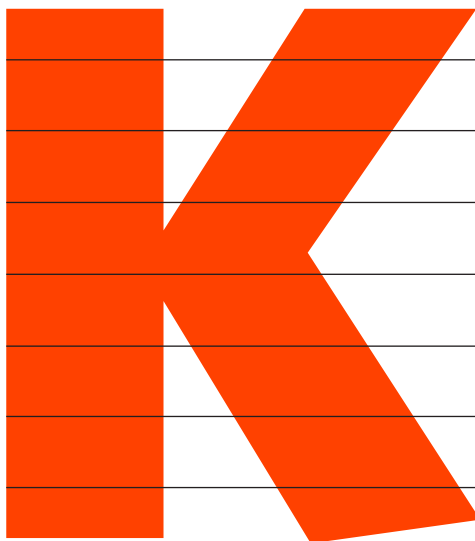
K-PERSPEKTIVET

KULTURDYNAMIK, KOMPETENSBAS OCH INNOVATION

K-PERSPEKTIVET anknyter till utmaningen om att säkerställa att Stockholmsregionen fortsätter att vara en plats som har en unik kultur dynamik grundad på en bred kompetensbas och nytänkande anda. I RUF 2010 konstateras bland annat att kultursektorn fungerar som en innovationsmotor i regionen samt att särskilt den experimentella, framåtblickande och unga kulturen behöver mycket bättre förutsättningar. K-perspektivet handlar således bland annat om att skapa goda förutsättningar för kulturen att kunna fungera som samhällsrelaterad experimentverkstad som genererar nya och ofta oförutsedda idéer och utvecklingsimpulser som kan kanaliseras på många olika sätt, inte bara i form av företag, utifrån sina egna förutsättningar och utan krav på direkt ekonomisk avkastning. Det handlar också om att ge förutsättningar för alla regionens invånare att hitta och utveckla sin potential som kreativa kulturskapare, oavsett bakgrund och bostadsort i regionen.

Stockholmsregionen är också säte för flera universitet och högskolor som är ledande inom konstnärlig utbildning och som kontinuerligt arbetar för att utveckla utbildningar i gränslandet mellan konstnärlig kompetens och andra kompetensområden. Dessa är en ovärderlig regional resurs för regionen som bör uppmärksammas ytterligare för att söka vägar att förbättra och förstärka samspelet med så att dessa kan få ännu bättre förutsättningar för att bidra till regionens utveckling.

Några identifierade behov inom regionens kultursektor och kreativa näringar sedda ur K-perspektivet är:

- ① Ge förutsättningar för alla regionens invånare att hitta och utveckla sin potential som kreativa kulturskapare.
- ② Bättre kommunicera och tillgängliggöra regionens redan breda kulturutbud.
- ③ Utveckla mångsidiga lokala utvecklingsmiljöer i regionen inriktade mot kultursektorn och de kreativa näringarna.
- ④ Skapa tillgång på resurser och strukturer för utvecklingsstöd för förverkligandet av nydanande kulturprojekt.
- ⑤ Ta tillvara på Stockholms position som en av Nordens främsta utbildningscentrum för konst och kultur.
- ⑥ Stärka utbytet mellan konstnärlig kompetens och kompetens inom andra kunskapsområden.
- ⑦ Öka förståelsen för de konstnärliga lärosätenas roll för regionens attraktivitet, kreativitet och inspiration.

N-PERSPEKTIVET

ATTRAKTIVITET, BESÖKSNÄRING OCH FÖRETAGANDE

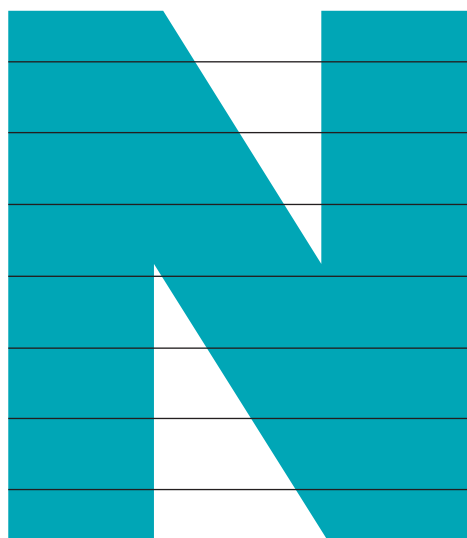
N-PERSPEKTIVET anknyter framförallt till utmaningen om att dra nytta av Stockholmsregionens kreativa miljö i form av platsattraktivitet, besöksnäring och nya, växande och etablerade företag. Platsattraktivitet handlar både om att vara en plats som lockar till sig och behåller talanger, och en plats som bidrar till trivsel och välfärd generellt, för alla invånare. Förutsättningar för besöksnäring gynnas av både evenemang och en spännande och tilltalande miljö, det vill säga komponenter som i hög grad skapas av kulturella och kreativa näringar.

Inom de kulturella och kreativa näringarna och bland arbetslivsaktiva med en konstnärlig utbildning är entreprenörsfrekvensen högre än i de flesta övriga sektorer i ekonomin. Ett av problemen ligger snarare i ibland bristande förståelse för dessa branschers affärsmodeller och innovationsprocesser skiljer sig från normen, samt bristen på riskvilligt och kompetensgrundat kapital för att utveckla nya

produkter och idéer och den därtill relaterade svårigheten för företag att växa och bli etablerade.

Insatserna på detta område handlar därför inte bara om att skapa goda förutsättningar för nyföretagande inom de kreativa näringarna, utan också om att bistå med möjligheter, resurser och incitament för företag inom dessa näringar att växa och expandera – och vidare att tillhandahålla attraktiva utvecklingsmöjligheter och lokaliseringalternativ för etablerade och stora företag. Vidare lyfter RUF 2010 särskilt fram att ett brett och inkluderande mångfaldstänkande är särskilt viktigt i det regionala utvecklingsarbetet på kulturområdet, dels ur ett demokrati- och rättighetsperspektiv men också ur ett ekonomiskt utvecklingsperspektiv då radikala kulturinnovationer ofta har sitt ursprung i på olika sätt normbrytande eller marginaliserade befolkningsgrupper.

Några identifierade behov inom regionens kultursektor och kreativa näringar sedda ur N-perspektivet är:

- ① Etablera plantskolor där kreativa idéer kan få stadga och växa till sig.
- ② Uppmuntra företag att växa och skapa bättre länkar till intresserade investerare.
- ③ Bli bättre på att synliggöra Stockholms attraktivitet som en etableringsplats för internationella aktörer inom de kreativa näringarna.
- ④ Förbättra förståelsen för behov och drivkrafter hos etablerade och stora företag inom de kulturella och kreativa näringarna.
- ⑤ Stärk det synergiskapande samspelet mellan stora och små företag.
- ⑥ Ytterligare stärka regionens profil som en 'hotspot' inom den globala kulturekonomin.
- ⑦ Förbättra förutsättningarna för regionens kulturella och kreativa företag att expandera på globala marknader.

K

- 1 Synliggöra kulturutbud
- 2 Stöd till banbrytande kulturprojekt
- 3 Forskning och innovation
- 4 Synergieffekter mellan utvecklingsmiljöer
- 5 Stöd till nyetablerade innovativa företag
- 6 Länka investeringar och affärsutveckling
- 7 Marknadsföring och besöksnäring
- 8 Attrahera internationella etableringar

N

LEDARSKAP

- 9 Uppföljning, utvärdering och kommunikation
- 10 Samordning och vidareutveckling

INSATSER OCH LEDARSKAP

I PROCESSEN MED ATT ta fram handlingsplanen uppkom idéer på möjliga strategiska insatser för att möta de behov och utmaningar som identifierats. En del av dessa insatser har under arbetets gång av olika regionala aktörer bedömts vara av övergripande intresse då de svarar mot regionala strategiska behov, varför de bör ses som möjliga nyckelinsatser i förhållande till handlingsplanens genomförande.

Åtta av de föreslagna insatsområdena relaterar direkt mot konkreta behov inom regionens kultursektor och kreativa näringar och två är av en mer övergripande och sammanhållande karaktär, med syfte att bära och realisera handlingsplanen, vad som här benämns som ledarskap. I figuren ovan har insatserna sorterats på en skala för att grovt visa hur de relaterar till handlingsplanens två övergripande utmaningar och de tillhörande K- och N-perspektiven på regionens kreativa ekologi. De två övergripande och sammanhållande insatserna ligger i illustrationen till höger utanför och runt omkring övriga insatser, då de primärt bidrar med ett sammanhållet och strategiskt förhållningssätt till hela områdets utveckling och handlingsplanens genomförande.

INSATSOMRÅDEN

1

Synliggöra kulturutbud

I RUFSS 2010 konstateras att Stockholmsregionen har ett kulturutbud av hög Europeisk klass. Samtidigt är utbudet splittrat och svårtillgängligt eftersom det idag i regionen inte existerar någon fungerande samlad informationskanal eller portal som ger en överblick och ingång till alla de aktiviteter som dagligen pågår i regionen. Därför existerar ett behov av att hitta nya grepp för att kommunicera och därmed också tillgängliggöra det breda kulturutbud som redan finns i regionen. En möjlig inspirationskälla eller utgångspunkt i arbetet med att ta fram en sådan plattform skulle kunna vara den informationsverksamhet som idag bedrivs av föreningen KulturDirekt.

FÖRSLAG PÅ INSATS

Utveckla en gemensam bred regional kommunikationsplattform för kulturutbud.

2

Bättre förutsättningar för banbrytande kulturprojekt

Det finns ett identifierat särskilt behov av att ytterligare förbättra förutsättningarna på kulturprojekt av experimentell karaktär som ligger i framkanten av sina konstarters utveckling eller som på ett gränsöverskridande sätt förenar olika konstarter och andra kompetenser och intresseområden på ett oväntat sätt. Det handlar inte bara om att förbättra finansieringsmöjligheterna för sådana projekt utan också skapandet av mötesplatser för kunskapsförmedling och idéutveckling i form av någon typ av regionala resurscentra som möjliggör för fler invånare i hela regionen resurserna de behöver för att utveckla kulturprojekt med spets som kommer hela regionen till gagn.

FÖRSLAG PÅ INSATS

Bygg med utgångspunkt i Stockholms stads satsning *Innovativ Kultur* ett regionalt resurscentrum/fond för utveckling av innovativa kulturprojekt.

3

Forskning och innovation

Inom flera av regionens högskolor pågår forskning som direkt anknyter till kulturella och kreativa processer och verksamheter. Det finns också ett intresse från flera av regionens högskolor att ytterligare utveckla forskning i anknytning till

de kulturella och kreativa näringarna. Det ligger i regionens intresse att ta tillvara på den viktiga tillgång som högskolornas forskningssatsningar utgör. Ett sätt är att regionens aktörer aktivt deltar i processer och bidrar till förutsättningar för en möjlig regional plattform utifrån vilken konstnärlig kompetens och kunskapsökande samt kompetens inom humaniora kan fungera som en resurs och appliceras inom bredare utvecklingsprocesser inom näringslivet och den offentliga sektorn.

FÖRSLAG PÅ INSATS

Initiera samtal med regionens högskolor om att utveckla en plattform för applicerad konstnärlig forskning och uppdragsforskning med utgångspunkt i konstnärlig kompetens och grundforskning i samarbete med andra kunskapsformer och forskningsinriktningar.

4

Synergieffekter mellan lokala utvecklingsmiljöer

Det genomförs idag en rad spännande och viktiga satsningar runt omkring i regionens kommuner för att bygga lokalmiljöer som särskilt är tänkta att främja dynamisk kulturverksamhet och skapa goda förutsättningar för kreativt företagande. Exempel på sådana satsningar är bland annat Telefonplan och Gasklockorna i Stockholms stad, Subtopia i Botkyrka, KKV i Nacka och Gustavsbergs Hamn i Värmdö. Alla dessa satsningar är i sig viktiga och kommer i förlängningen hela regionen till gagn. Samtidigt uppstår ett behov att även tillsammans över kommungränserna få en bild av hur alla dessa lokala satsningar kan samspela på ett sådant sätt att ytterligare synergieffekter kan genereras för att därigenom skapa bästa möjliga förutsättningar för kulturella och kreativa verksamheter i hela regionen.

FÖRSLAG PÅ INSATS

Initiera en regional dialog om hur de lokala satsningarna på utvecklingsmiljöer för kulturverksamhet och kreativa företag kan samspela på ett positivt sätt på en övergripande regional nivå.

5

Stöd till nyetablerade innovativa företag

Ny forskning visar att kulturarbetare och kreatörer är en av de yrkesgrupper i samhället som har högst benägenhet att starta och driva företag. Samtidigt är det ett välkänt problem att det kan vara svårt att få gehör och förståelse för innovativa affärsidéer inom de kreativa näringarna. Det finns därför redan idag satsningar i regionen på att bygga 'växthus' och 'inkubatorer' där nyblivna entreprenörer inom de kreativa näringarna får en möjlighet att förverkliga sina affärsidéer och det stöd de behöver för att kunna utveckla och bygga vidare på sina produkt- och tjänsteidéer. En av de fungerande, breda sådana inkubatorverk-

samheter som idag finns i regionen är *Transit kulturinkubator* som finansieras av Stockholms Läns Landsting. Verksamheten är mycket viktig för de företag som har möjlighet att ta del av den i nuläget, men det finns också en potential att ytterligare bygga vidare på verksamheten för att bredda den till ett mer omfattande regionalt kulturinkubatornätverk.

FÖRSLAG PÅ INSATS

Utveckla en utvidgad regional inkubatorverksamhet för kreativa entreprenörer, vilket skulle skapa förutsättningar för fler nyföretagare inom dessa branscher att få ta del av det stöd som en sådan verksamhet kan ge i utvecklingen mot att bygga självständiga och självbärande kreativa företag.

6

Länka investeringar och affärsutvecklingsmodeller

Ny kunskap visar att många kommersiella investerare, finansinstitut och riskkapitalbolag är obenägna att satsa på innovativa företag inom de kreativa näringarna – särskilt i kritiska utvecklings- och expansionsfaser, då potentialen i dessa företags affärsidéer och produkter ofta betraktas som svårbedömd. Samtidigt är bristen på riskvilligt kapital idag ett av de främsta tillväxthindren för växande och expanderande företag inom regionens kreativa näringar. Det finns också ett behov av att skarpa starkare länkar mellan de kraftfulla utvecklingsplattformar, miljöer och kompetenser som återfinns i regionens etablerade storföretag inom de kulturella och kreativa näringarna och mindre, innovativa företag med en radikal innovationskraft eller tillväxtpotential.

FÖRSLAG PÅ INSATSER

Bygg ett affärsängelnätverk bestående av privata investerare med ett intresse för att investera i och utveckla kreativa företag.

Utveckla i samarbete med näringslivet ett "MediaLab" i regionen där små media-relaterade kreativa företag med tillväxtpotential sammanlänkas med och kan dra nytta av etablerade internationella företags strukturer, kompetenser och arbetsmodeller.

7

Marknadsföring, besöksnäring och exportfrämjande

Stockholmsregionen är redan idag välkänd internationellt som en både trendkänslig och trendskapande kulturregion med många spännande kulturinstitutioner, konstnärer och kreativa företag. Redan idag ingår också till viss del i regionens internationella marknadsföringsplattform att lyfta fram dessa värden. Fortfarande finns dock en ytterligare potential i att vidare stärka regionens profil och renommé som en av världens mest spännande kulturella 'hot-spots'. Här finns en möjlighet i att samspela med den pågående satsningen på en ny regio-

nal besöksnäringstrategi. I relation till det internationella och globala perspektivet finns också ett behov av att förbättra förutsättningarna för regionens företag inom kulturella och kreativa näringar att få stöd i att lansera sina tjänster och produkter på en global marknad i relativt tidiga utvecklingskedan.

FÖRSLAG PÅ INSATSER

Sök nya, innovativa grepp för internationell marknadsföring av regionen som i sig själva också kommunicerar de värden som regionens kulturliv präglas av.

Initiera en regional kraftsamling för exportfrämjande åtgärder för företag inom de kulturella och kreativa näringarna.

8

Attrahera internationella etableringar

Med sitt dynamiska kulturliv, en bred kompetensbas, en uppsjö innovationsdrivande småföretag inom de kreativa näringarna och en tydlig internationell profil har Stockholm förutsättningarna för att vara en mycket intressant etableringsort för större internationella företag inom de kreativa näringarna. För att bättre kunna ta tillvara på denna position behövs dock en ny regional kraftsamling kring investeringsfrämjande åtgärder särskilt riktade mot internationella företag inom de kulturella och kreativa näringarna. Ett exempel där regionen samlat sig på detta sätt är samarbetet kring Filmregion Stockholm-Mälardalen. Samtidigt finns det en stor potential att utveckla fler samarbeten av denna typ.

FÖRSLAG PÅ INSATS

Inventera och marknadsför regionens resurser och platsspecifika egenskaper som är attraktiva för etablerade internationella företag inom de kulturella och kreativa näringarna, samt stärk länkarna och samspelet med de nationella aktörer som har ansvar för dessa frågor och öppna en dialog direkt med tänkbart intresserade företag.

9

Samordning och vidareutveckling

Det behövs ett kraftfullt och samordnat utvecklingsarbete för att befrämja de kulturella och kreativa näringarna i regionen. Handlingsplanen kan fungera som ett verktyg för att samla regionens aktörer på detta område. Det finns dock ett behov av en samlande nod som kan samordna insatser och aktörer för att realisera och vidareutveckla handlingsplanen. Andra uppgifter som en sådan gemensam samordningsfunktion skulle kunna fylla är att agera som en brobyggare och mäkla kontakter mellan offentlig sektor, näringsliv och högskola med syfte att generera nya projekt och insatser som kan stärka regionens kulturella och kreativa näringar, att bidra till kontinuerlig dialog och förankring i branscherna för utvecklingsinsatser på området samt att söka och säkra medel för

nya spännande samarbeten och projekt som gagnar regionens kulturella och kreativa näringar.

FÖRSLAG PÅ INSATSER

Formera ett långsiktigt regionalt ledarskap för gällande utvecklingen av förutsättningarna för kulturella och kreativa näringar i Stockholmsregionen.

Rigga en gemensam funktion som kan samordna, följa upp och vidareutveckla handlingsplanen tillsammans med övriga involverade regionala aktörer.

10

Utvärdering och kommunikation

Trots att medvetandet om kultursektorn och de kreativa näringarna grundläggande relevans för regionens långsiktiga utveckling idag börjar etableras bland regionens aktörer försvåras den breda kommunikationen av denna insikt av att det idag saknas relevanta och jämförbara nyckeltal som möjliggör för en uppföljning och utvärdering av kultursektorns och de kreativa näringarnas roll i regionens utveckling. Genom att utveckla och tillgängliggöra olika typer av pedagogiska informationsmaterial som förklarar sambanden mellan kultur, kreativa näringar och regionens långsiktiga utvecklingsmöjligheter förbättras också förståelsen för kultursektorns och de kreativa näringarnas funktion i regionens ekonomiska system och deras roll i regionens långsiktiga utveckling.

FÖRSLAG PÅ INSATSER

Ta fram gemensamma nyckeltal och kontinuerlig standardiserad statistik som kan synliggöra kulturen och de kreativa näringarnas roll för regionens utveckling, både ekonomiskt och i andra dimensioner.

Utarbeta och förmedla lättillgängliga informationsmaterial som tydligt kommunicerar de kulturella och kreativa näringarnas roll och funktion för regionens långsiktiga utveckling.

APPENDIX 1:
UTDRAG UR RUFSS 2010, REGIONALT ÅTAGANDE
"SKAPA FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR ETT KULTURLIV I VÄRLDSKLASS"

**SKAPA FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR ETT KULTURLIV
I VÄRLDSKLASS**

Stockholmsregionen behöver bättre ekonomiska och organisatoriska förutsättningar för kulturlivet. Det behövs former för att ta tillvara kultursektorns potential som regional utvecklingsfaktor. Ett levande och aktivt kulturliv är ett av de främsta kännetecknen för en dynamisk region, och är på många sätt en grundbult i det öppna, demokratiska samhället. En regions kulturliv är också en viktig attraktionsfaktor.

Kvaliteten och bredden på regionens kulturliv påverkar särskilt besökares och invånares bedömning av hur attraktiv en storstadsregion är. Stockholmsregionen har redan ett kulturutbud av hög europeisk klass. Större delen av de stora nationella kulturinstitutionerna finns här, liksom många nationellt och internationellt välkända scener och kulturprojekt. Även flertalet konstnärliga högskolor är lokaliserade till regionen, vilket ytterligare befäster positionen som kulturstad. Samtidigt är Stockholmsregionen inte särskilt välkänd utomlands som kulturellt centrum. Om regionen etableras internationellt som det kulturcentrum den är kan det ge stora vinster i framtiden, internationell profil som i sin tur ökar intresset för regionen, med fler besökare och investeringar som följd.

Kultursektorn bidrar även till den kreativa miljön i regionen och därmed innovationsklimatet. Det gäller särskilt för de nya och framväxande kreativa och upplevelsebaserade näringarna. För dem är ett dynamiskt kulturliv i sig en typ av forsknings- och utvecklingsverksamhet. Särskilt den experimentella, framåtblickande och unga kulturen behöver mycket bättre förutsättningar. Regionens unga befolkning, med ett stort intresse för mode, design och andra kreativa näringar, är tillsammans med de konstnärliga högskolornas studenter en stor tillgång.

Med rätt stöd kan dessa grupper bidra till att stärka regionens idé- och förnyelseförmåga och göra Stockholmsregionen till en globalt intressant och konkurrenskraftig region.

Eftersom nya kulturyttringar ofta har sitt ursprung i befolkningsgrupper som ibland betraktas som avvikande eller marginella är det mycket viktigt att utgå ifrån ett brett och inkluderande mångfaldstänkande. Detta är självklart ur ett demokrati- och rättighetsperspektiv, men är även viktigt ur ett ekonomiskt utvecklingsperspektiv.

I regionen finns ett mycket levande och dynamiskt kulturliv även utanför innerstadens täta koncentration av kulturverksamheter. Det finns en stor potential i de yttre regionala kärnorna att ta till vara, stödja och utveckla kulturella aktiviteter, institutioner och evenemang. Här kan ett starkt kulturliv fungera som en viktig faktor för att omvandla dessa områden till urbana miljöer med känsla av dynamisk storstadskaraktär. Kulturlivet har sammantaget en bred betydelse som behöver utvecklas vidare i genomförandet av RUFSS 2010.

PRÖVA FLER SÄTT ATT FINANSIERA NY KULTUR

Regionens kulturliv behöver fler finansieringsformer, särskilt när det gäller nya och experimentella kulturyttringar. I det arbetet behöver man ta hänsyn till kulturfärens och de kulturella näringarnas speciella förutsättningar, och snarare välja finansieringsformer som främjar kreativ frihet än snävare nyttoinriktade former.

Kommuner och landsting bör stödja nyskapande kulturyttringar som inte ryms inom ramarna för den traditionella kulturpolitiken eller de etablerade kulturinstitutionerna och organisationerna. Nya nationella regler för privat finansiering av kulturprojekt bör också uppmuntras och stödjas. Samtidigt bör formerna för stödet ses över. Det behöver utvecklas finansieringsformer som främjar dynamik och kreativitet, men som inte lägger en alltför tung administrativ börda på kulturutövarna. Samtidigt är det viktigt att inte satsa på spetsutveckling och nytänkande på bekostnad av en högkvalitativ och tillgänglig allmänfinansierad breddverksamhet på kulturområdet. Utgångspunkten måste här vara att bredd skapar spets.

En investering för framtiden

EUROPEISKA
UNIONEN
Europeiska
regionala
utvecklingsfonder

Creative
Stockholm